

Az úttörőszövetség állásfoglalása

Az úttörőszövetség országos elnöksége felkérte az MTI-t az alábbiak közlésére: A Magyar Úttörők Szövetségének országos elnöksége belső ellenőrzése során súlyos pénzügyi szabálytalanságokat állapított meg. Az elnökség a leghatározottabban elítéli mindenféle visszaélést, így a pénzügyi tisztatlanságot is, és határozottan fellép az úttörőszövetségben az olyan cselekedetek ellen, amelyekkel — közvetett vagy közvetlen módon — megkárosítják a gyerekeket, s

nem az ő érdekeiknek megfelelő célokra használják fel a rendelkezésükre álló pénzeket. A konkrét eset kapcsán — a szövetség munkatársa testületi jóváhagyás nélkül fizetett ki pénzt egy tizenéveseknek szóló egészségnevelő fényképregény elkészítésére, s az elszámolás során több előírást megszegett — az országos elnökség a szabálytalanságot felelős személy munkaviszonyát azonnali hatállyal megszüntette, és ügyét átadta a rendőrségnek.

Ösztöndíj

Évente öt, felsőfokú tanulmányokat folytató társadalmi ösztöndíjast támogat ösztől az Erdei Ferenc nevét viselő szövetkezeti alapítvány. Azok a fiatalok pályázhatnak a személyenként havi két-három ezer forintos ösztöndíjra, akik egyetemi, illetve főiskolai tanulmányaik befejezése után ipari, fogyasztási, vagy mezőgazdasági szövetkezetben vállalnak munkát — erről is döntött az alapítvány kuratóriuma.

Az alapítvány célja a hazai szövetkezeti szakemberképzés, elsősorban a közgazdászok képzés elősegítése és a szövetkezetelméleti kutatómunka támogatása. A kuratórium határozott arról is, hogy hamarosan díjat alapítanak a szövetkezeti mozgalomról írt könyvek, tanulmányok elkészítőinek.

„Tudását senki se veheti el az embertől”

Beszélgetés Szederkényi Tiborral

Akinek szellemi és lelki aranyfedezete van, az tisztán és pontosan fogalmaz, mert gondolatait nem tartják fogva fölösleges félelmek. Felelősen cselekedni pedig az tud, akinek szándékát nem rántja gőrcsbe, nem köti gúzsba folyton a megfelelni akarás kényszere, aki rendelkezik akkora élettapasztalattal, önismerettel, hogy viszonylag pontosan el tudja helyezni magát az élet és a társadalom koordináta-rendszerében. Az ilyen ember teszi a dolgát lelkiismerete szerint, anélkül, hogy értékítéletét megzavarhatná egyéni egzisztenciáját meghatározni igyekvő erők. Az ilyen embernek szemét ritkán vakítják el csalóka fények, s fejében ritkán keveredik össze a világ, s az emberiség nagy kérdései a privát presztiziskérdésekkel. S ha jól sejtem, az ilyen ember nem tulajdonít különösebb jelentőséget, mágikus erőt, sem a saját vezetői székeinek, sem másokénak. Szederkényi Tibor, a JATE tanszéke vezető professzora — azt hiszem — ilyen.

hiszen a geológiai alapkutatások természete olyan, hogy a munka során kevésbé lehet külföldi eredményekre támaszkodni, mint egyéb tudományágakban. Az adatok általában csak arra a földrajzi területre vonatkozhatnak, amelyet vizsgálunk, ugyanis nincs a világnak két olyan pontja, ahol a földkéreg egyforma lenne, bár globális hasonlóságok vannak.

— A jövő geológusainak, kutatóinak, a hallgatóknak át lehet-e igazán adni a szakmai tapasztalatokat?

— Nekik sajnos nem mindig azt kell tanítsam, ami a szűkebben vett szakterületen, hiszen az egyetemen nem geológusokat, hanem földrajz, biológia, fizika és más szakos tanárokat képzünk. De van néhány tanítványom, aki a földtudományi kutatások iránt különösen érdeklődik, őket — ahogy azt tanáraim annak idején velem is tették — magam mellé veszem, s kollégáimmal és a társtanszékekkel együtt velük külön is foglalkozom. S ha később e területen szép eredményeket érnek el, nagyon büszke vagyok rájuk.

— Mit gondol, szeretik önt a hallgatói?

— Nézze, én ebben csak reménykedni tudok. A szobám ajtaja mindig nyitva áll előttük. Sűrűn előfordul, hogy nemcsak szakmai problémákkal keresnek meg. S ha már megkérdezte, hadd dicsekedjek: eddig kétszer kaptam meg a JATE Kiváló Oktatója kitüntető címet, amit a hallgatók szavazatai alapján oszt ki a rektor. Hát, ha valamire, akkor erre nagyon büszke lehetek, mert ezt igazán érdek nélkül adják.

— A radioaktív hulladéktémát kérdésében opponensnek érték föl, a sajtóból tudjuk, nagy vitái voltak és vannak a tervezőkkel. Nem tart attól, hogy pozícióját veszélyezteti a véleménye melletti következetes kiállása?

— Grasselly Gyula professzor jó néhány évvel ezelőtt közvetlenül azután hívott meg a tanszékre, hogy a kandidátusi disszertációm védekekor kemény vitába keveredtem a bírálóbizottság egyik, általam egyébként nagyra becsült tagjával, és következetesen kiálltam állításaim mellett. Vagyis tapasztalatom szerint, az európai gondolkodás szereti és becsüli azt, ha egy kutatónak saját véleménye van, s azt ha kell, érvekkel is meg tudja támogatni. Persze a dolog nem mindig ilyen egyszerű. Sokszor kicsinyes célok, s a tudatlanság erői működhetnek egy-egy országos döntés mögött is. Ettől függetlenül hiszem, hogy tudományos eredményeit, szakmai tudását senki se veheti, porlölheti el az embertől. A többi pedig, mint cím vagy társadalom adományozta rang, csak ezután következik. Aki úgy él, hogy hivatását fontosabbnak itéli pillanatnyi egzisztenciájánál, a társadalmi élet viszonylagos sikereinél, annak nincs veszítenivalója. Én hiszem, hogy érdemes kiállni szakmai véleményem mellett akkor is, ha az esetleg — más erők működése miatt — egyelőre semmit sem változtat bizonyos döntéseken. A kutatónak is, mint minden embernek, az a dolga, hogy legjobb tudása szerint tévkenykedjék a saját területén, s az eredményt, ha kell, letegye az asztalra. S ez nem félelem vagy bátorság, hanem szakmai és emberi tisztesség dolga.

Pacsika Emilia

Szása Pankratov megszólal

— Nagyon csodálkoztam — kezdj a beszélgetést —, hogy engem máris megkérdeznek, hiszen olyan rövid ideje vagyok itt. Mindössze két szerep „áll” mögöttem, s azt szeretném, ha portrémat a munkám rajzolni látná ki, az alapján ítélnék meg.

— Pályád kezdetén, állsz. Elindultál egy úton... Rendhagyó módon.

— Igen. Érettségi után jelentkeztem a Színművészeti Főiskolára, de bátorságom csak eddig tartott. Felvételizni már nem mertem elmenni. Úgy éreztem: oda csak a „kiválasztottak” kerülhetnek be. Másodiknak a jogot jelöltem meg. Nem kellett sok idő, rájöttem: semmi közöm hozzá, sem szakmailag, sem emberileg. Ennek ellenére elvégeztem, a diploma után az IKV-nál dolgoztam, mint csoportvezető. De ébredt bennem az a fajta felelősség, amely 24 éves kor táján az embert választás elé állítja; megmaradni egy esetleg sztereotip kényszerpályán, vagy sem.

— A felismerés Veszprémbe vezetett...

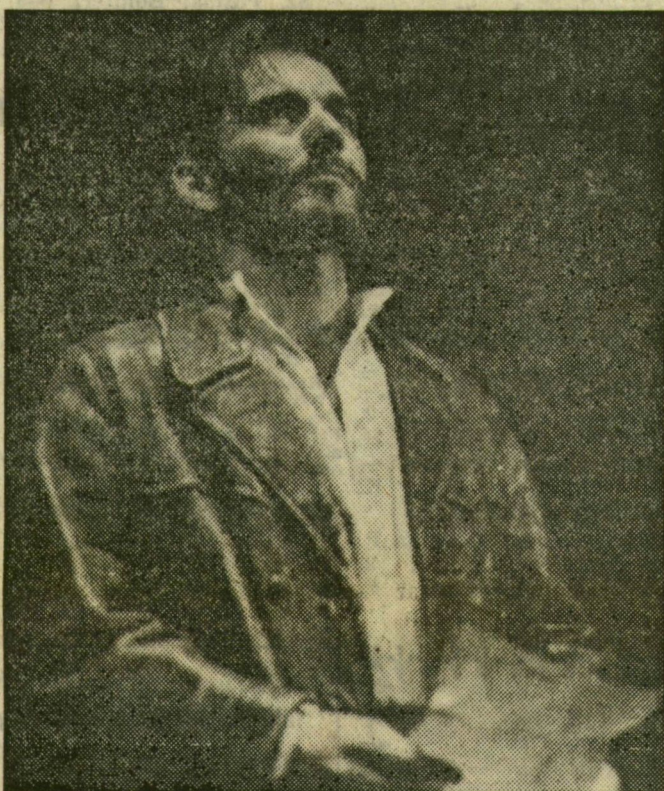
— Egészen véletlenül. Irkáltam leveleket jobbra-balra az ország különböző színházaiba, s innen kaptam először választ. Pethes György művészeti vezetősége alatt segédnén szkedtem, s a tudat, hogy színházba „létezhetek”, erőt adott. Időközben háromszor felvételiztem.

— Mignem bejutottál a „kiválasztott, szent kevesek” közé...

— Igen, jó ez az irónia; bár én nem szeretem szidni a főiskolát. Mindenki hallja hajtja magát, hogy bekerüljön, aztán kigyótbékát kiabál rá. Ez nem túl etikuss magatartás. Másrészt nekem volt egyetemi tapasztalatom... Az ottani légkört nemcsak a saját hozzáállásom miatt éreztem ridegnek, személytelennek. Nem találkoztam például egyetlen olyan oktatóval sem, aki intellektusánál fogva mágnusként vonta volna magához a hallgatókat. A főiskolán — bár nagyon halványan — de körvonalazódtak ezek a vonzásokörök. (Kerényi Imre és Huszti Péter osztályába jártam.) De a sok növendék, a produkciókényszer és a felesleges órák miatt képtelenek voltunk ezeket felerősíteni. A főiskola alapjaiban elhibázott célokkal működik: túlkörképe színházainknak. Növendékeket gyárt, típusokat, akikre vélhetőleg szükség lesz a színházi népgazdaságnak.

— Milyen lenne szerinted egy ideális főiskola?

— Ha az önismerethez, személyiségünk alapos megismeréséhez, kibontásához adna munkákat, akkor miként hozzuk felszínre azokat a motívumokat, amik



borzasztóan fontosak egy színész játékában.

— Színházeszményed?

— Láttam egyszer Eugénio Barba Antigone című előadását. Egy szereplő játszotta az összes szerepet, még a Szfínxet is megjelent. Pillanatonként tudta változtatni hangját, gesztusait. Úgy bánt a testével, mint egy bármivé formálható anyaggal Teljes biztossággal. Az ilyen — Grotowski-, Barba-féle — zárt közösségekben lehetőség van arra, hogy a színészek csak egy dologra: pszichikumuk és testük teljes birtoklására koncentráljanak. A produkció csak másodlagos szempont. A műhelymunka a lényeg. És tulajdonképpen most újra iskolába járok. Ruszt színháza színészképző is egyben, s ez nagyon jó.

— Akkor hát jól választottál?

— Ruszt Józseffel nem először kerültem munkakapcsolatba. Harmadéves koromban mesterkurzust tartott az osztályunknak, Salome című tévéfilmjében Heródest játszottam, s a vizsgaelőadásunkat — A három nővér — rendezte. Szegedre ő hívott. Az emberi szimpátia a jó munkakapcsolat feltétele. Szerencsére többen is vagyunk itt a volt osztályunkból.

— Két megmérettetésen vagy túl, elsősorban önmagadén. Milyennek találtad?

— A Mohács után azt éreztem, ez szörnyű. Nincs olyan pillanat, amikor azt mondhatnám: „kész”. Folyamatosan fedezem fel, mire vagyok képes és miro nem.

— Az Arbat? Ugy tűnt, hogy a regény miliójét, egész világát feldolgoztad, intellektuálisan közelítettél meg Szása Pankratov szerepét.

— Nem szeretem ezt a szót. Szerintem az Arbat és általában az előadások magas intenzitású pillanatainak sorozata egy végső koncentrációt. Ez intellektuálisan megfogható, de ahhoz, hogy egy mondat, egy villanás az egész személyiséget sűrítse, inkább a színes empátikus készségére van szükség. Ennek az irányítása, az „akkor” és „ott” pillanatainak megteremtése viszont tudatos munka.

— A továbbiak?

— Játsszani szeretnék. Sokat tanulni, sokat dolgozni.

Nagy Márta

Magyar kultúra külföldön

Magyar művészeti fesztivál kezdődik tavasszal a svájci Lausanne-ban. 1985-ben Genfben, a nyári zenei hetek alkalmával már voltak magyar napok, ilyen átfogó, több művészeti területet érintő felvéves program sorozat kiállításai között látható majd a Magyar Nemzeti Múzeum öt-öszművészeti kincseiből összeállított, s korábban az Egyesült Államokban már nagy sikert aratott tárlat, továbbá a magyar impresszionista festők műveiből válogatott bemutató. A nyári Bartók Fesztiválon többek között a Kodály Vonósnyegyes, a Budapesti Fúvósötös, Jandó Jenő és Szabadi Vilmos vesz részt. Összesen képzőművészeti kiállítás nyílik a magyar avantgárd legjellegzetesebb műveiből, továbbá könyv- és rajzbemutatók színesítik a programot.

Ugyancsak áprilisban rendezik meg prágai és pozsonyi központtal a magyar kultúra napjait Csehországban. Ennek sorában három egyfelvonásos művel fellép a Magyar Állami Operaház; XX. századi magyar képzőművészeti tárlatot, a Hajlék Építészcsoporthoz tartozó kiállítás és rockszínházi bemutatókat tekinthet meg a közönség. Októberben — több év után újra — átfogó magyar kulturális seregszemlét rendeznek Londonban. A brit főváros új kulturális központjában, a Barbican Centre-ben zajló Magyarok — Tisztelet Magyarországnak című program nyitóhangversenyét a Budapest Fesztiválenekar tartja, s fellép majd az MRT Szimfonikus Zenekara, a Liszt Ferenc Kamarazenekar, és a Magyar Rádió Gyermekkórusa is. Nyolc művész közreműködésével Kurtág-est lesz, és egy héten keresztül ad műsort a Győri Balett. A

kiállítások között látható majd a Lélek és forma című szecessziós tárlat. Klasszikus és kortárs filmekből összeállított magyar filmhé mellett irodalmi, költői esteket is rendeznek.

Hasonlóan gazdagnak ígérkezik a magyarországi ideai kulturális seregszemlék kiállata. Március 22. és 29. között az NDK-beli művészetről kaphat áttekintést a közönség. Hazánkban vendégszerepel majd a Halle Opera, s a Weimari Nemzeti Színház társulata, a Magyar Nemzeti Galéria pedig Drezda művészetét reprezentáló bemutatónak, az Ernst Múzeum fiatal képzőművészek tárlatának ad otthont.

Április 18. és 24. között osztrák kulturális napokat rendeznek hazánkban. Ennek egyik kiemelkedő eseménye lesz a bécsi operaház vendégjátéka, valamint a Wiener Konzertverein hangversenye.